

Всеукраїнська асоціація ревматологів України

В.М. Коваленко, О.О. Гарміш

ГЛЮКОКОРТИКОЇДИ при ревматичних захворюваннях

Практичні рекомендації

Нобелівська премія, 1950

ACR/EULAR 2020

Час зважених рішень

Автори:

В.М. Коваленко,
професор,
академік НАМН України,
директор ДУ «ННЦ «Інститут
кардіології імені
академіка М.Д. Стражеска»
НАМН України,
президент
Всеукраїнської асоціації
ревматологів України

О.О. Гарміш,
канд. мед. наук,
ст. н. с. ДУ «ННЦ «Інститут
кардіології імені
академіка М.Д. Стражеска»
НАМН України

ЗМІСТ

Вступ	3
Механізм дії глюкокортикоїдів	3
Номенклатура доз глюкокортикоїдів	4
Ревматоїдний артрит	6
Рекомендації ACR 2015	7
Рекомендації EULAR 2019	8
Ранній артрит, EULAR 2016	13
Псоріатичний артрит	13
Анкілозивний спондиліт	14
Системний червоний вовчак	15
Оновлені 2019 рекомендації EULAR з лікування системного червоного вовчака	18
Оновлені 2019 EULAR/ERA–EDTA рекомендації з лікування люпус-нефриту	25
EULAR 2019 класифікаційні критерії системного червоного вовчака	34
Визначення класифікаційних критеріїв системного червоного вовчака за EULAR 2019	35
Ревматична поліміалгія	39
Принципи лікування за рекомендаціями ACR 2015	39
Алгоритм лікування ревматичної поліміалгії за рекомендаціями ACR 2015	40
Індукція ремісії	46
Моніторинг	44
Васкуліти	46
АНЦА-васкуліти	46
Васкуліти великих судин	49
Висновки	53
Література	60
Список скорочень	63

ВСТУП

Глюкокортикоїди (ГК) широко застосовуються майже при всіх запальних ревматичних захворюваннях (РЗ). Діапазон їхнього терапевтичного ефекту простирається від знеболювального на пізніх стадіях ревматоїдного артриту (РА) та хворобомодифікуючого на ранніх (у межах 6-місячного терапевтичного вікна) до значного імуносупресивного при васкулітах, системного червоного вовчака (СЧВ) та інших захворюваннях сполучної тканини. Незважаючи на нові терапевтичні можливості, зокрема біологічну терапію (БТ), ГК вже протягом 70 років посідають перше місце за частотою призначення у лінійці протиревматичних препаратів.

Дані L.J. Walsh та Ramsey-Goldman свідчать, що 0,5–1 % загальної популяції тривало приймають ГК. Доведено їх високу ефективність майже при всіх запальних та аутоімунних РЗ завдяки впливу на всі ланки патогенезу. Тривале застосування ГК обмежено лише розвитком значної кількості побічних реакцій (ПР), які напряму залежать від дози, тривалості застосування та ступеня впливу різних ГК на гіпоталамо-гіпофізарно-наднирникову систему (ГГНС). Вибір дози залежить від поточного РЗ, його активності, індивідуальної відповіді на лікування, а також наявності супутніх захворювань і факторів ризику ПР [1].

Механізм дії глюкокортикоїдів

Ефекти ГК реалізуються через різні механізми: геномні та негеномні.

Геномні ефекти

Класичні геномні ефекти, які призводять до зміни експресії генів на етапі транскрипції, найбільш важливі при використанні низьких доз. ГК легко проникають через клітинну мембрану, зв'язуються зі специфічними цитозольними ГК-рецепторами